

УДК 338.512

ПИТАННЯ АНАЛІЗУ ВИТРАТ НА ВИРОБНИЦТВО ЗА ЕЛЕМЕНТАМИ НА ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Остапенко Я.О., *старший викладач*

Національний Університет державної податкової служби України

В процесі виробництва продукції відбувається планомірне комбінування різноманітних виробничих ресурсів (матеріальних, трудових, технологічних, технічних, організаційних) і створення нових видів продуктів.

Для економічного розвитку як окремих суб'єктів господарювання, так і економіки держави в цілому необхідно, щоб процес виготовлення продукції був ефективним, тобто здійснювався при оптимальному витрачанні ресурсів, мінімальних витратах та максимальній прибутковості. Одним з найважливіших показників виробництва є собівартість продукції.

Важлива роль у забезпеченні оптимального рівня собівартості належить аналізу, головна мета якого - виявлення можливості раціональнішого використання виробничих ресурсів зменшення затрат на виробництво, реалізацію і забезпечення зростання прибутку. Аналіз собівартості є важливим інструментом управління витратами.

У практиці бухгалтерського обліку і аналітичній практиці витрати на виробництво групуються і вивчаються за двома ознаками: за елементами витрат і за калькуляційними статтями.

Аналіз витрат за економічними елементами дозволяє вивчити їх склад, визначити питому вагу кожного елемента, долю живої та уречевленої праці в загальних витратах.

Співставленням фактичної питомої ваги кожного елемента витрат в динаміці за ряд звітних періодів виявляють тенденцію і напрямки в зміні окремих елементів.

При оцінці динаміки структури витрат, необхідно враховувати що підвищення продуктивності праці повинно забезпечити зниження долі живої

праці трудових витрат і підвищення витрат уречевленої праці на матеріали, паливо, амортизацію, але в такій мірі, щоб загальні витрати праці зменшились.

Для оцінки структурних зрушень за два і більше періоди необхідно використати показники, що базуються на різницях між питомою вагою витрат на виробництво за елементами: абсолютний приріст та середньорічний абсолютний приріст. Вплив різноманітних чинників на динаміку будь-якого суспільного явища зумовлює його постійну мінливість і тому рідко, за однакового напрямку розвитку явища, абсолютні прирости, що характеризують цей розвиток, є постійними. Враховуючи це, можна додатково аналізувати інтенсивність динаміки за допомогою показника "прискорення абсолютного приросту", який обчислюють як різницю між двома абсолютними приростами.

Для зведеної оцінки структурних змін за досліджуваний період найбільш зручним є обчислення лінійного коефіцієнта абсолютних структурних змін за n періодів, який обраховується за формулою:

$$\bar{\Delta}_{d-d_{01}}^{(n)} = \frac{\sum_{i=1}^k |d_{in} - d_{i1}|}{k(n-1)}$$

де : - лінійний коефіцієнт абсолютних структурних змін за n періодів;

$\sum_{i=1}^k |d_{in} - d_{i1}|$ - сума приростів питомої ваги витрат

k - кількість структурних частин

n - період дослідження

Дослідження складу і змісту кожного елементу витрат, виявлення причин їх росту, а також визначення шляхів зниження витрат є основними резервами зниження собівартості продукції.

При аналізі витрат виробництва за економічними елементами важливо також робити порівняння структури витрат на однорідних підприємствах галузі.

Як показує дослідження, на підприємствах харчової промисловості мало уваги приділяється аналізу витрат на виробництво за елементами, зокрема аналізу структури витрат. Необхідно відмітити також повну відсутність на практиці ряду важливих напрямків економічної роботи і порівняльного аналізу, аналізу взаємозв'язку досягнутого рівня показників витрат на виробництво та інших основних техніко-економічних показників виробничих ланок. А також аналізу витрат на виробництво нових видів продукції, що негативно і впливає на ефективність аналітичної роботи та пошук резервів зниження собівартості продукції, а, відповідно збільшення прибутку підприємства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності", затв. наказом Міністерства фінансів України від 31.03.99 р. № 87, із змінами та доповненнями.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 "Звіт про фінансові результати", затв. наказом Міністерства фінансів України від 31.03.99 р. № 87 із змінами та доповненнями.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 "Витрати", затв.наказом Міністерства фінансів України від 31.12.99 р. № 318, із змінами та доповненнями.
4. Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" від 16.07.99 р. № 996 - XIV із змінами та доповненнями.